

<https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series14.2023.29.09>

УДК: 378.637.016:78

*Мальцева Н. В.*¹

Основні підходи до диригентсько-хорової підготовки студентів факультетів мистецтв

Стаття розкриває основні наукові підходи до диригентсько-хорової підготовки студентів факультетів мистецтв. Виокремлено такі наукові підходи до диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва: системний, аксіологічний, культурологічний, акмеологічний, творчий. Системний підхід дає можливість розглядати різні елементи як єдине ціле на основі спільних або схожих елементів, де підготовка хорового диригента – це ціла система взаємопов'язаних навичок та умінь, які розвиваються на основі доступних диригенту мануальних інструментів. Аксіологічний підхід – це своєрідна філософсько-педагогічна стратегія, яка пріоритетним напрямком дослідження вважає загальнолюдські цінності, самоцінність особистості та досліджує шляхи оптимального використання педагогічних ресурсів у рамках цих цінностей. Культурологічний підхід – це сукупність теоретико-методологічних положень та організаційно-педагогічних заходів, спрямованих на створення умов для освоєння й трансляції педагогічних цінностей і технологій. Акмеологічний підхід передбачає сукупність принципів, прийомів, методів наукового дослідження, які дозволяють вивчати й вирішувати наукові та практичні проблеми в обсязі їх реального онтологічного буття. Метою творчого підходу професійної підготовки майбутнього педагога є креативне застосування досвіду в умовах, що перенесення на інші педагогічні об'єкти.

Ключові слова: студенти факультетів мистецтв, системний, аксіологічний, культурологічний, акмеологічний, творчий підходи, диригентсько-хорова підготовка.

Вступ. Українська мистецька освіта є потужним ретранслятором мистецьких традицій в освітньому середовищі, трансформаційним шляхом виходу з глобальної духовної кризи суспільства, джерелом відродження духовного досвіду нації. Пошук нових та вдосконалення вже існуючих наукових підходів – шлях, який долають сьогодні провідні фахівці у галузі мистецької освіти. Важливо зазначити, що мистецькі, культурні, духовні надбання українського народу – це вагомий ресурс, який тримає сьогодні наш народ разом. Саме тому Вчитель мистецтва (диригент, викладач, тренер) має залучати усі можливості для системного навчання та розвитку учнів в рамках тих наукових підходів, які довели свою практичну значущість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Системний підхід розглянуто теоретиками і практиками мистецької освіти О.Єременко, Г.Падалкою, О.Пехотою, О.Ростовським, О.Рудницькою, А.Совою та ін., які вважають, що він спрямований на розкриття цілісності об'єктів, виявлення в них різноманітних типів зв'язку та зведення їх у єдину теоретичну картину. Аксіологічний підхід у педагогіці (В.Короленко, В.Лісовий, О.Олексюк, О.Отич, Л.Паньків, В.Тушева, Н.Шетеля, О.Хижко та ін.) виражає формування ціннісних орієнтацій у студентів, корекцію ціннісних установок, тощо. Культурологічну спрямованість освіти безпосередньо відзеркалює гуманістичний зміст диригентсько-хорової підготовки вчителя музичного мистецтва (Л.Коваль, А.Козир, Л.Чинчева, В.Шульгіна, О.Щолокова та ін.). Акмеологічний підхід у педагогіці висвітлювали Н.Гузій, А.Деркач, А.Козир, А.Мартинюк, В.Федоришин та ін. Значення творчого підходу до музичної

¹ Мальцева Наталія Валентинівна, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, <https://orcid.org/0000-0003-2010-8708>

діяльності (К.Кушнір, О.Лобода, Н.Мойсеюк, О.Отич, Т.Раструба та ін.) неоціненне, адже він охоплює знання, досвід, вміння та потенції для унікальної, високопрофесійної, неординарної діяльності.

Метою статті є розриття наукових підходів (системного, аксіологічного, культурологічного, акмеологічного та творчого) до диригентсько-хорової діяльності. Пов'язанні з цим нововведення повинні сприяти підвищенню ефективності та продуктивності освітньо-виховної роботи навчальних закладів вищої мистецької освіти.

Виклад основного матеріалу. Поняття «підхід» характеризується як «сукупність способів, прийомів розгляду чого-небудь, впливу на кого-, що-небудь, ставлення до кого-чого-небудь» [6]. Тепер доцільно розглянути поняття «науковий підхід». Науковий підхід – це специфічний спосіб мислення та осягнення об'єктивної реальності, що формується умовами дослідження, характеризується високим рівнем професійної підготовки, систематичних знань, цілісністю сприйняття та мислення.

«Науковий підхід - сукупність основних способів отримання нових знань і методів вирішення завдань в рамках будь-якої науки» [12] Науковець М. Сова зазначає, що науковий підхід «будується і функціонує відповідно до принципів детермінованості, об'єктивності, відповідно до закономірностей об'єкта, що пізнається, чи самого процесу пізнання» [15].

Кінцевою метою розвитку будь-якого педагога (диригента в тому числі) є всебічна реалізація закладених природою власних талантів та якостей, якими його наділила природа. Для того, аби розпізнати, проаналізувати та розкрити у собі цей невичерпний потенціал, необхідно системно підійти до вивчення своїх ресурсів та можливостей. Майбутній диригент хорового колективу – це особистість, яка потенційно здатна до саморозвитку, інтелектуального зростання, творчого вдосконалення, розвитку лідерських, компетентнісних позицій. Формування хорової культури майбутнього хорового диригента можливе за умови застосування низки наукових підходів. Серед останніх ми виділяємо: *системний, аксіологічний, культурологічний, акмеологічний, творчий..*

Першим підходом, виокремленим в рамках нашого дослідження є **системний**. Системний підхід – спосіб теоретичного і практичного дослідження, при якому кожний об'єкт розглядається як система. Системний підхід дає можливість розглядати різні елементи як єдине ціле на основі спільних або схожих елементів. Якісна підготовка хорового диригента – це ціла система взаємопов'язаних навичок та умінь, які розвиваються на основі доступних диригенту мануальних інструментів (спеціальних рухів). У літературі ряд дослідників називають це «мануальною технікою», яка слугує для передачі музично-образних уявлень диригента (М.Роєнко). Мануальна техніка є частиною диригентської техніки, а отже, також слугує частиною певної системи.

Системний підхід розглянуто науковцями у сфері мистецької освіти (О. Єременко, Г. Падалкою, О. Пехотою, О. Ростовським, О. Рудницькою, А. Согою та ін.), як такий, що спрямований на розкриття цілісності об'єктів, виявлення в них різноманітних типів зв'язку та зведення їх у єдину систему. «Системний підхід не існує у вигляді чіткої методики з визначеною логічною концепцією. Це - система, утворена із сукупності логічних прийомів, методичних правил і принципів теоретичного дослідження, що виконує таким чином евристичну функцію в загальній системі наукового пізнання. Прогресивне значення системного підходу

можна коротко визначити так: предмети (об'єкти) дослідження і принципи системного підходу мають ширші масштаби, зміст і значення порівняно з традиційним рівнем наукового пізнання та практики» [14]. Системний підхід є конкретизацією вимоги діалектики про розгляд кожного предмета у його взаємовідношеннях і взаємозв'язках з іншими предметами.

Системний підхід як методологічну основу фахової підготовки майбутніх учителів музики досліджував Д. Бондаренко, Б. Вальтер, Б. Ельстадт та Е. Донвіг. У педагогіці системний підхід спрямований на розкриття цілісності педагогічних об'єктів та зведення їх у єдину теоретичну картину. Наприклад, як систему можна розглядати будь-яку пізнавальну діяльність, а її складовими виступатимуть сам суб'єкт пізнання (особистість), процес пізнання, продукт пізнання, мета, умови, в яких перебуває система (Ю. Шабанова) [17].

Норвезькі дослідники Б. Ельстадт та Е. Донвіг провели дослідження із залученням 294 хороших диригентів з Норвегії. За результатами цього дослідження було встановлено, що хоролий диригент має володіти системними знаннями, які дозволятимуть йому виконувати одночасно роль наставника, менеджера, художника і майстра.

Хорове диригування – складний інтеграційний процес, навчання фахівців передбачає поєднання знань з різних дисциплін: теорія музики, хорове аранжування, гармонія, постановка голосу, основний музичний інструмент, історія музики, сольфеджіо тощо. Крім того, майбутній хоролий диригент має навчитись володіти власним тілом, працювати в умовах стресу та брати на себе зобов'язання керівника (розвивати лідерські навички, навчитись системно мислити, швидко аналізувати інформацію, критично сприймати нове).

Німецький музикант (диригент) Б. Вальтер значну увагу приділяє питанню психологічної відповідальності і складності у двох періодах: репетиційному та концертному. Розглядаючи особливості становлення молодого диригента, Б. Вальтер відзначає, що ні фундаментальна, ні професійна підготовка, ні мануальна техніка, ні знання музичного твору не усуває відповідальності за ті психологічні труднощі, які виникають під час репетиції [17]. Отже, системний підхід забезпечує майбутньому диригенту можливість комплексно, системно опанувати теоретичними знаннями та практичними навичками в процесі оволодіння майбутньою професією.

Наступним підходом нашого дослідження є аксіологічний. **Аксіологічний підхід** – це своєрідна філософсько-педагогічна стратегія, яка пріоритетним напрямком дослідження вважає загальнолюдські цінності, самоцінність особистості та досліджує шляхи оптимального використання педагогічних ресурсів в рамках цих цінностей (В. Короленко, В. Лісовий, О. Отич, Л. Паньків, В. Тушева, Н. Шетеля, О. Хижко та ін.). Формування ціннісних орієнтацій в полі мистецької освіти у студентів, корекція ціннісних установок, які не пройшли перевірку часом. В сучасному світі педагог орієнтується в навколишніх подіях через призму власних цінностей, які намагається передати і своїм студентам. Формування цих цінностей займає значну частину процесу професійного становлення педагога. Цінність освіти, педагогічні цінності становлять основу впровадження аксіологічного підходу в процесі навчання майбутнього диригента: керівник хору – важлива одиниця, яка формує світоглядні позиції декількох поколінь, впливаючи на рівень музичної обізнаності хористів, їх світоглядні позиції, манеру виконання, рівень художнього сприйняття тощо.

Аксіологічний підхід у мистецькій педагогіці розглядає особистість вчителя як найвищу цінність суспільства, а тому і диригент, як вчитель (наставник, керівник) має володіти лідерськими якостями та стати тим фахівцем, який зможе «запалити» власними ідеями, повести колектив за собою в поле дослідження хорової музики. Це складний шлях, який ніколи не завершується здобуттям диплому, хоча основні цінності у майбутнього диригента формуються саме в процесі навчання в закладі вищої освіти.

Цінність - це те, що «почуття людини диктує визнати важливішим над усім, і до чого можна прагнути, ставитися з повагою та визнанням» (П. Менцер); певні ідеї, погляди за допомогою яких люди задовольняють свої потреби та інтереси (М. Головатий). Розуміння цінності як тотожне поняттю «значущість» висвітлюють у працях С. Возняк, В. Кононенко. Особливості аксіологічної концепції мистецького навчання майбутніх учителів музичного мистецтва розглядає у своїх роботах А. Козир. Учена зазначає, що важливими є цінності «пов'язані з самореалізацією вчителя музичного мистецтва в педагогічній діяльності, а саме: творчий характер професії, захопленість нею, широкі можливості для виявлення власного ціннісного ставлення до музичного мистецтва, спрямовані на пошуки доцільної узгодженості власних професійних домагань і можливостей, очікувань, інтересів суб'єктів навчально-виховного процесу» [10]. Науковець О. Рудницька висловлює позицію з приводу того, що внутрішня та зовнішня культура педагога може бути висвітлена з позицій ціннісного підходу.

Аксіологічний підхід полягає у залученні вчителя до методологічних, теоретичних і прикладних знань про цінності, про їх природу, механізми розвитку та способи функціонування, а також про професійно-педагогічні цінності, що характеризують професійне становлення і самовдосконалення особистості сучасного вчителя [9, 88]. «Аксіологічний підхід визначає гармонійну креативну людину найвищою цінністю суспільства і пріоритетною метою його можливих трансформацій. У процесі свідомого опанування принципів, методів і способів мистецької діяльності відбувається присвоєння суб'єктом системи цінностей і її трансформація в певні особистісні утворення» [11, 241].

Система вищої мистецької освіти орієнтує сучасних педагогів на пошуки в творчо-інтерпретаційній природі художніх (музичних) образів. Трансляція ціннісного досвіду людства через призму розуміння, вчування, емпатичного трансформування витвору мистецтва (музичних творів) можлива лише за умови проживання цих орієнтирів та прийняття у власному житті за основу.

Успішне опанування курсу «Диригування», завдяки його глибокій аксіологічній спрямованості, може допомогти обрати майбутньому не лише фах, а й визначитись з основними життєвими цінностями і стратегіями. Тоді і пластичність диригентських жестів, володіння прийомами тілесної візуалізації, вміння відтворювати через тіло візуальні образи, втілені у хоровій партитурі, - будуть мати особливе, «сакральне» значення як для диригента, так і для хорового колективу.

Третім підходом, необхідним для формування методології нашого дослідження ми визначили **культурологічний** (Л. Коваль, А. Козир, І. Колмогорова, Л. Чинчева, В. Шульгіна, О. Щолокова та ін.). Культурологічний підхід – це «сукупність теоретико-методологічних положень та організаційно-педагогічних заходів, спрямованих на створення умов для освоєння й трансляції педагогічних цінностей і технологій, котрі забезпечують творчу самореалізацію особистості вчителя у професійній діяльності» (І. Колмогорова). Саме він «забезпечує можливість

залучення особистості здобувача вищої освіти до надбань вітчизняної та світової культури, орієнтований насамперед на створення можливостей застосовувати знання для загальнокультурного і творчого самовдосконалення» [11, 240].

Сучасний науковець Н. Крилова розглядає культурологічний підхід як сукупність прийомів, «що забезпечують аналіз будь-якої сфери людського життя і діяльності через призму системоутворюючих культурологічних понять, таких як культура, культурні зразки, норми та цінності, уклад і спосіб життя, особистість і соціум, культурна діяльність та інтереси» [14, 240].

У контексті культурологічної парадигми освіта розглядається як соціокультурна система, що забезпечує культурне наслідування (трансляцію культурних норм, цінностей, ідей) і розвиток людської індивідуальності, як спосіб підготовки людини до успішного існування у соціумі і культурі. У цьому сенсі освіта виступає як процес залучення людини до культури і в той же час результат інтеріоризації культури, включення її в світ людської суб'єктивності, як цілеспрямований процес виховання і навчання в інтересах людини, суспільства і держави [16, 35].

Наступним підходом у нашому дослідженні є акмеологічний. *Акмеологічний підхід* – базисна узагальнююча категорія, що передбачає сукупність принципів, прийомів, методів наукового дослідження, які дозволяють вивчати й вирішувати наукові та практичні проблеми в обсязі їх реального онтологічного буття [1, 3]. Хоровий диригент демонструє акмеологічну спрямованість через ціннісне ставлення до вокально-хорового мистецтва в процесі виконання творів, підбору репертуару, його аналізу, аранжування, наукового дослідження (під час написання магістерської роботи, наукових статей, виступів тощо).

У дослідженнях сучасних науковців ми знаходимо низку звернень до цього підходу, що не дивно, адже акмеологія вивчає «закономірності й феномени розвитку людини до ступеня її зрілості, при досягненні нею найбільш високого рівня в цьому розвитку. Акмеологія характеризує людину, що розвивається, як індивіда, особистість, суб'єкта праці у процесі високопрофесійної діяльності» [1, 3]. Оцінюючи твори хорового мистецтва, майбутній хоровий диригент демонструє набуті знання, рівень музичного досвіду, власну творчу інтуїцію – вміння влучно підбирати хоровий твір, враховуючи рівень, інтереси і можливості хорового колективу.

Доцільно зазначити, що акмеологічна спрямованість навчання майбутніх учителів музичного мистецтва полягає у зміні ціннісних орієнтацій особистості, формуванні установки на творче освоєння нових знань, продуктивне їх впровадження і використання. Акмеологічний підхід визначає «шлях професійного саморозвитку хорового диригента-педагога, що обґрунтований в програмі життєтворчості лідера, як еталон для даної школи, і є зразком для успадкування й визначальним змістом виконавсько-педагогічної традиції» [10]. Результатом об'єднання всіх властивостей індивіда, особистості та суб'єкта діяльності є її психологічна неповторність та індивідуальність, тобто акмеологічна спрямованість навчання майбутніх учителів музичного мистецтва.

Оцінюючи хорові твори, які звучать в інтерпретації хорових диригентів, які належать до різних шкіл хочемо відмітити, що саме Київська хорова школа демонструє передачу диригентсько-хорової виконавсько-педагогічної традиції (Мартинюк) через високопрофесійний універсалізм власної діяльності, високу загальну та музичну освіченість. Такий підхід можливий лише завдяки орієнтації

видатних представників школи (від М. Лисенка, К. Стеценка, М. Леонтовича, О.Кошиця, М. Малька, Б. Яворського, Е. Скрипчинської, Г. Верьовки, П. Козицького, О. Раввінова, М. Вериківського, Г. Компанійця і до А. Авдієвського, Л. Байди, О. Бенч, А. Болгарського, Д. Болгарського, М. Гобдича, А. Козир, Н. Кречко, А.Лашенко, Д. Радика, В. Рожка, Є. Савчука) на спільні духовні цінності.

Творчий підхід – діяльність креативної особистості в межах навчальних дисциплін, які сприяють створенню та популяризації оригінальних цінностей, прийняття нестандартних рішень на основі власних талантів та здібностей (К. Кушнір, О. Лобода, О. Отич, Т. Раструба, В. Тушева та ін.). Творчий підхід спонукає студентів факультетів мистецтв до орієнтації мети, змісту, форм та методів навчання на творчий розвиток особистості, адже творче зростання фахівця знаходиться у прямій залежності від постійного вироблення у нього навичок практичної діяльності, які активно розвиваються у процесі продуктивних систематичних занять.

Такий підхід містить у собі досвід творчої діяльності, творчі вміння, творчий підхід до навчання та викладання, вміння знаходити цікаві, нестандартні виходи із ситуацій (на репетиціях, на сцені, під час аранжування хорових партитур тощо). Творчий підхід в своїй основі має цікаву суперечність: як зазначає науковець О. Отич, метою професійної підготовки майбутнього педагога за певними стандартами. З іншого боку, пошук нових способів, методів, прийомів під час роботи унеможливорює уніфікацію, штовхає педагога до свободи, вільного трактування, пошуків власного бачення музичних творів [13, 3].

Застосовуючи власний творчий потенціал, перебуваючи в постійних творчих пошуках шляхів та методів, які допоможуть найкраще презентувати обрані для виконання твори, майбутній диригент проходить складний шлях, який або виведе його на постамент слави та визнання, або ж змусить, зрештою, відмовитись від обраного фаху. Такий підхід посилює «увагу до культуротворчого й креативного потенціалу освіти спричинює зміну соціокультурного статусу мистецтва як процесу та результату творчості, найбільш позначеної впливом індивідуальності й здатної найсильніше впливати на розвиток останньої» [там само].

Творчий підхід – найвище досягнення диригента, адже він узагальнює в його діяльності усі знання, досвід, вміння та потенції для унікальної, високопрофесійної, неординарної діяльності. «Можливість творчого застосування досвіду в подібних умовах, його перенесення на інші педагогічні об'єкти. Як відомо, будь-який творчий досвід тісно пов'язаний з особистістю його творця, індивідуальним стилем діяльності педагога, традиціями і так званим «творчим почерком» колективу. Однак при аналізі в досвіді необхідно виділити ідеї, засоби, технології, які можна умовно «відокремлювати» від їх творців, що не пов'язані тільки з їх особистісними особливостями і можуть бути відтворені іншими педагогами» [16, 269].

У **висновках** доцільно зазначити, що сучасне суспільство характеризується швидкими та глибокими змінами, які мистецька освіта, як підсистема глобальної суспільної системи, повинна враховувати. Велику роль в цьому освітньому процесі відіграють наукові підходи, які створюють методологічну базу навчально-виховного процесу. Наявність чітких методологічних позицій, наукових передумов дає дослідникам знання, що дозволяють уникати помилок, знаходити нововведення. Адже без змін, без постійного пошуку нового, прогресивного, більш досконалого немає прогресивного розвитку суспільства. Це не означає, що доцільно

заперечувати все, що було досягнуто раніше, навпаки, нове слід будувати враховуючи існуючий позитивний досвід.

Література:

1. Акмеологічний підхід до визначення сутності педагогічної обдарованості. Акмеологія – наука XXI століття: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конфер. За ред. В.О. Огнев'юка. К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2011. С. 17-22.
2. Андрущенко В.П. Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю. К.: Знання України, 2004. 804, [3] с.
3. Афанасьєв Ю.Л. Соціально-культурний потенціал художньої діяльності. Л.: Світ, 1990. 159 с.
4. Балл Г.О. Наука як підсистема культури і діалого-культурологічний підхід в освіті. Культурологічні та психолого-педагогічні аспекти гуманізації освіти: наук.-метод. зб. /за ред. Г.В. Балла. К., 1998. С.101–118.
5. Болгарський А.Г. Музична культура в системі підготовки майбутнього вчителя музики. Науковий часопис Нац. пед. ун-т імені М.Драгоманова. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти: зб. наук. пр. К., 2004. Вип. 1 (6). С. 7-14.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови /уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. Київ: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. 1440 с.
7. Волинка Г.І. Філософія: посібник. Г.І.Волинка, Н.Г.Мозгова, Ю.О.Федів. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2002. 63 с.
8. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 376с.
9. Гузій Н.В. Педагогічний професіоналізм: історико-методологічні та теоретичні аспекти [монографія]. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004. 243 с.
10. Козир А. В. Акмеологічні умови гармонізації логічної та емоційної сфер формування професійної майстерності викладачів мистецьких дисциплін. Педагогіка вищої та середньої школи : Збірник наукових праць, гол. ред. проф. Буряк В.К. Кривий Ріг: КДПУ, 2011. Вип. 32. 578 с.
11. Малицька О. Реалізація стратегії інтермедіальності в мистецькій освіті майбутнього вчителя: методологічні підходи. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип 33, том 2, 2020 С.240
Режим доступу: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/33_2020/part_2/39.pdf
12. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. С.Е. Важинський, Т.І. Щербак. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
13. Реброва О.Є. Ментальні цінності мистецької освіти. Теоретичні та методичні засади неперервної мистецької освіти: зб. матеріалів науковометодологічного семінару. Чернівці: Вид-во «Зелена Буковина», 2007. С. 36-38.
14. Системний підхід і моделювання в наукових дослідженнях [текст]: підручник. За заг. ред. Бутка М.П. [М.П. Бутко, І.М. Бутко, М.Ю. Дітковська та ін.] К. : «Центр учбової літератури», 2014. 360 с.
15. Сова М. Елементи інтеграції мистецтва [<https://znannya.org.ua/index.php/novini-znannya/nauka-i-suspilstvo/60-sotsialna-robota/288-naukovij-metod-i-jogo-rol-u-piznanni>].
16. Тушева В.В. Формування науково-дослідницької культури майбутнього вчителя музики в процесі професійної підготовки: теорія і практика: Монографія. НАПН України. Харків: Майдан, 2015. 450 с.
17. Integration Aspect of Training Teachers of Art Disciplines in Pedagogical Universities. Т.Тkachenko, Olha Yeremenko, Alla Kozyr, Viktoriia Mishchanchuk, Wei Liming. Journal of Higher Education Theory and Practice Vol. 22(6) 2022. P. 138-147. Scopus.

MALTSEVA NATALIA.

Main scientific approaches to conducting and choral training of students of arts faculties.

The article reveals the main scientific approaches to conducting and choral training of students of arts faculties. The following scientific approaches to conducting and choral training of future music teachers are singled out, namely: systemic, axiological, cultural, acmeological, creative. A systematic approach makes it possible to consider different elements as a whole based on common or similar elements, where the training of a choral conductor is a whole system of interrelated skills and abilities that develop on the basis of the manual instruments available to the conductor. The axiological approach is a kind of philosophical and pedagogical strategy that considers universal human values, self-worth of the

individual as a priority research area and explores ways of optimal use of pedagogical resources within the framework of these values. The cultural approach is a set of theoretical-methodological provisions and organizational-pedagogical measures aimed at creating conditions for the development and transmission of pedagogical values and technologies. The acmeological approach involves a set of principles, techniques, methods of scientific research that allow studying and solving scientific and practical problems in the scope of their real ontological existence. The goal of the creative approach to the professional training of the future teacher is the creative application of experience in conditions that can be transferred to other pedagogical objects.

Keywords: students of arts faculties, systemic, axiological, cultural, acmeological, creative approaches, conducting and choral training.

References:

1. Acmeological approach to determining the essence of pedagogical giftedness. Acmeology is a science of the 21st century: materials of the 3rd International science and practice conference Under the editorship V.O. Ognevyuk K.: Kyivsk. Borys Grinchenko University, 2011. P. 17-22.

2. Andrushchenko V.P. Reflections on education: articles, essays, interviews. K.: Knowledge of Ukraine, 2004. 804, [3] p.

3. Afanasiev Yu.L. Socio-cultural potential of artistic activity. L: Svit, 1990. 159 p.

4. Ball G.O. Science as a subsystem of culture and the dialogue-cultural approach in education. Cultural and psychological and pedagogical aspects of the humanization of education: science and method. coll. /under the editorship G.V. Balla. K., 1998. P.101–118.

5. Bulgarian A.G. Musical culture in the system of training a future music teacher. Scientific journal of the National ped. University named after M. Dragomanov. Series 14: Theory and methods of art education: coll. of science pr. K., 2004. Issue 1 (6). P. 7-14.

6. A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language / compendium. and goal ed. V.T. Busel Kyiv: Irpin: VTF "Perun", 2001. 1440 p.

7. Volynka G.I. Philosophy: a guide. G. I. Volinka, N. G. Mozgova, Y. O. Fediv. K.: NPU named after M.P. Dragomanova, 2002. 63 p.

8. Honcharenko S.U. Ukrainian pedagogical dictionary. K.: Lybid, 1997. 376p.

9. Guzii N.V. Pedagogical professionalism: historical, methodological and theoretical aspects [monograph]. K.: NPU named after M.P. Dragomanova, 2004. 243 p.

10. Kozyr A. V. Acmeological conditions of harmonization of logical and emotional spheres of formation of professional skills of teachers of art disciplines. Higher and secondary school pedagogy: Collection of scientific works, ch. ed. Prof. Buryak V.K. Kryvyi Rih: KDPU, 2011. Issue 32. 578 p.

11. Malytska O. Implementation of the strategy of intermediality in the art education of the future teacher: methodological approaches. Current issues of humanitarian sciences. Issue 33, Volume 2, 2020 P.240 Access mode: http://www.afhn-journal.in.ua/archive/33_2020/part_2/39.pdf

12. Methodology and organization of scientific research: Education. manual S.E. Vazhynskyi, T.I. Shcherbak Sumy: A. S. Makarenko SumDPU, 2016. 260 p.

13. Rebrova O.E. Mental values of art education. Theoretical and methodical principles of continuous art education: collection. materials of the scientific-methodological seminar. Chernivtsi: Zelena Bukovyna Publishing House, 2007. P. 36-38.

14. System approach and modeling in scientific research [text]: textbook. In general ed. Butka M.P. [M.P. Butko, I.M. Butko, M.Yu. Ditkovska et al.] K.: "Center for Educational Literature", 2014. 360 p.

15. Sova M. Elements of art integration [<https://znannya.org.ua/index.php/novini-znannya/nauka-i-suspilstvo/60-sotsialna-roboty/288-naukovij-metod-i-jogo-rol-u-piznanni>].

16. Tusheva V.V. Formation of the research culture of the future music teacher in the process of professional training: theory and practice: Monograph. NAPN of Ukraine. Kharkiv: Maidan, 2015. 450 p.

17. Integration Aspect of Training Teachers of Art Disciplines in Pedagogical Universities. T.Tkachenko, Olha Yeremenko, Alla Kozyr, Viktoriia Mishchanchuk, Wei Liming. Journal of Higher Education Theory and Practice Vol. 22(6) 2022. P. 138-147. Scopus.